

2015-ben ünnepeltük a magyar haza egyik kiváló fiának, a hazai ornitológia európai híré tudósának, az egyik utolsó magyar polihisztnak, chernelházi Chernel István születésének 150. évfordulóját. Erre az alkalomra jelent meg Faragó Sándor, a Nyugat-magyarországi Egyetem tudós rektorának kétkötetes munkája. Ezzel a kiadással a professzor ifjúkori álmát váltotta valóra. A Chernel-naplók feldolgozására még néhai mentora, Horváth Ernő, a Savaria Múzeum igazgatója biztatta. Az ő felkérésére mint ifjú kutató boldogan mondott igent. Azonban be kellett látnia, hogy egy teljes életmű naplók alapján való feldolgozása hatalmas feladat. És bár további kutatásai és munkája során gyakran használta Chernel munkáit, az életmű összegzése, a naplók teljes körű feltárásának kezdete 2010-ig váratott magára. Az öt évi szakadatlan feldolgozó munka végül meghozta gyümölcsét, a szerző most a szakma és az érdeklődő nagyközönség asztalára helyezte kiváló munkáját.

Az első kötetben a fennmaradt és a Pannonhalmi Főapátság Levéltárában őrzött, 1914. január 1. és 1922. január 29. között íródott hat napló szövegét olvashatjuk el. Már a naplók szövegének közlése is hatalmas energiát, kitartást követelt a kutatótól. A második kötet a naplók több szempontú tematikus feldolgozását tartalmazza. Találón írja Faragó Sándor bevezetőjében, hogy Chernel napról-napra beszámolt minden számára fontos témáról. Egy nagyobb makro- és kisebb mikrotörténeti világot lelkiismeretes pontossággal, mindenre kiterjedő figyelemmel rögzített szerzői tolla. Így született meg a „naplók a naplóban”, melynek fejezetei színesek és lebilincselők.

Az 1. rövid fejezet a köszönetnyilvánításé. A naplókat feldolgozó szerző itt mindazok munkáját megköszöni, akik hozzájárultak munkájukkal és támogatásukkal a kétkötetes mű megjelenéséhez. A 2. fejezet elének tárja a Chernel család történetét, annak rokoni és baráti kapcsolatait és szerzeágazó szálait. A 3. fejezetben megismerjük a magyar haza és saját kora legnagyobb ornitológusát. Chernel soproni középiskolai tanulmányai alatt egy életre elkötelezte magát a hazai madártannal, és annak legszakavatottabb és legaktívabb kutatója lett. A 4. fejezet ismerteti meg bennünket a „vadászó madarász” nemes alakjával. Chernel szenvedélyes vadász is volt. Minden vadászatáról feljegyzést készített. Az 5. fejezet a Kőszegen kertészkedő és szőlészettel is foglalkozó Chernel István hétköznapijait rajzolja meg. A 6. fejezetben a szerző emléket állít a sportokat kedvelő férfiúnak. Chernel a lábszánkózás, azaz a sísport hazai megteremtője és népszerűsítője volt.

A 7. fejezet a „A Chernel István és a kultúra” címet viseli. Itt olvashatunk a polihisztor olvasmányairól és verseiről. Megismerhetjük vonzódását a zenéhez, a színházhoz és a mozi világhoz. Chernel már fiatalon jól verselt és citerázott. Fogékony volt az újra, üdvözölte és kipróbálta mindazon technikai újdonságokat, amivel a tudósok a 20. szá-

zad elején az emberiséget megajándékozták. A 8. fejezet a Chernel család Badacsonyhoz köthető tevékenységével ismerteti meg az olvasót. (A gazdálkodás és társasági élet mindennapjaival: vendégjárás, vendégvárás Badacsonyban.) A 9. legkisebb fejezet elénk tárja Chernel Istvánt, a gazdálkodót.

A 10. fejezet, amely a „Chernel István és a történelem” címet viseli, megismerteti az olvasót egy mélységesen humanista gondolkodású tudóssal, aki bár maga is a Monarchia ifjú tisztje volt a boldog békeidőkben, de az emberiségre szabadított világháborút gyűlölte. Ebben az öldöklésben halt hősi halált szeretett fia is, aki nyomtalanul tűnt el az orosz harctéren. A naplóíró Chernel az újságokból, a hírekből, a társasági beszélgetésekből tárja elénk a magyarság és egész hazánk tragédiáját. Azt a négy évet, ami magával hozta az országvesztést, az árulást, a diktatúrát, amely létében fenyegette a polgári demokráciát. Megrendülten olvassuk a magyar haza szétszaggatásáról írt gondolatait. Sajátos szempontból is láttatja az iszonyú veszteséget, annak kihatását vázolja a csonka ország korábbi gazdag madár és állatvilágára. Elénk tárja az utolsó magyar király, IV. Károly visszatérési kísérleteit, reménysugárként köszönti a felkelőket 1921 nyarán és őszén, és együtt örült az ország népével Sopron és környéke magyar hűségén. Kőszeg fiaként még megérte Sopron legboldogabb újévét is.

A 11. fejezetben került összegyűjtésre a „Hírek, érdekességek a naplóból”. Ennek az embert próbáló időszaknak olyan bejegyzései ezek, amit mai kifejezéssel színes rovatként vagy bulvárként emlegetünk. A 12. fejezetben Chernel világlátásával ismerkedünk meg, melyre rávetül a gyilkos nagy háború. A bejegyzések saját koráról, politikáról, más népekről alkotott nézeteiről lebbentik le a fátylat. Az utolsó fejezet a „Chernel István halála és temetése” címet viseli. Chernel fájdalmasan fiatalon, 57 éves korában végleg letette a tollat. Széleskörű búcsúztatása is mutatta, hogy alakját, személyét és munkásságát milyen megbecsülés övezte a megmaradt hazában, a Kárpát-medencében, de egész Európában is.

Végül tegyük fel a kérdést, mire tanítja a 21. század emberét Chernel István a naplóíró tudós? Elsősorban magyarságtudatra és hazaszeretetre, a szakmánk megbecsülésére és annak alázattal való hű szolgálatára. A család szentségére és szeretetére, embertársaink megértésére. Chernel naplóinak és írásainak egyik legfőbb üzenete: csak magyar értékeink megőrzésével és ápolásával legyünk és lehetünk európaiak. Ha így cselekszünk, és ha csak kis nyomot is hagyunk magunk után, amiből egy nemzet, a szűkebb tájhaza, egy város, egy intézmény prosperál, már nem élünk hiába. Ne önös érdekeinket nézzük, dolgozzunk a közért!

A naplók sajátos feldolgozása, a bejegyzések fejezetekre bontása útmutatás mindazok számára, akik veszik a fáradságot, és időt, energiát nem kímélve maguk is naplók feldolgozására és kiadására vállalkoznak. Jó szívvel ajánlom dr. Faragó Sándor legyetemi tanár legújabb munkáját, ami hézagpótló mű is egyben, tovább erősíti a Chernel Istvánról eddig formált és alkotott képet. Ne feledjük: Chernelházi Chernel Istvánt élete, munkássága a hazai ornitológia örök nagyságává tette, mely kincse az egész magyarságnak. Példaképe lehet a felnövekvő magyar nemzedékeknek.

*Minden kedves olvasónknak áldott, békés Karácsonyt és sikerekben gazdag,
boldog Új Évet kívánunk!*

Sz. Egyed Emma: Orsolya tér